

De Wiersse in de zomer

Over de Wiersse

De Wiersse is geen landgoed dat beheerd wordt, maar een tuin waar met liefde getuinierd wordt door een hechte familie. En dat al drie eeuwen lang. Dat zie je, en dat voel je. Ieder stukje land wordt er optimaal benut, ondanks het feit dat er aan ruimte bepaald geen gebrek is. Als tuiniers pur sang kan de Brits-Nederlandse familie Gatacre het simpelweg niet laten om iedere vierkante centimeter te verfraaien. Hierdoor ademt het een lieflijke sfeer uit, en is er ook voor kleine tuinen veel inspiratie te vinden. Momenteel bestieren drie inspirerende Gatacre vrouwen samen de 16 hectare. We kijken mee over de schouders van Laura, Kate en Mary Gatacre, om te leren van hun jarenlange ervaring, en te genieten van deze prachtige plek.

Laura is het hoofd van de tuin. Ze kent iedere vierkante centimeter van de 16 hectare op haar duimpje en haar plantenkennis en prachtige combinaties zijn weergaloos. De lieflijke, informele en toch perfect uitgekende sfeer die in de tuinen heerst is van haar hand.

Toen ik in de tuin begon te werken was mijn schoonmoeder Alice de Stuers 83. Ik heb haar 10 jaar meegemaakt en genoten van haar kennis, wijsheid en advies. Het was voor mij overweldigend om leiding te geven over haar Lage Tuin. Van haar en van mijn man heb ik heel veel geleerd. Je bent er maar tijdelijk; de tuin is tijdloos.

Alice ontwierp de Lage Tuin (of 'de ondiepe tuin') rond 1914. Ze was toen nog geen twintig. De basis bestaat uit een klein rond bassin met een fontein, omsloten door gazons en omgrensd door een stenen stapelmuur. Boven de muur bevinden zich gras en borders, met aan de westkant een pergola bedekt met rozen en clematis. De hele tuin is beschermd door taxushagen. Tussen vervreemdende taxusvormen is er een opening in de taxushaag met uitzicht langs gigantisch koningsvarens, naar het noorden, met zicht op de rozenruin. Naar het oosten is er een vergezicht over een groene allee tussen de witte berken van de Ezelswei. Aan het einde van de tuin bevindt zich in dit uitzicht een kleine 'berg' die werd geplaatst zodat je geen storend element zou zien buiten de tuin, terwijl de horizon erachter zichtbaar blijft.

Overal in de tuin zijn er plantencombinaties, toevallig of bedacht. In de Lage Tuin gaan de bewuste combinaties soms op in het impressionistische geheel. Ik herinner me van toen ik net begon in 1978, dat ik direct onder de indruk was van een combinatie, geplant door mijn schoonmoeder. Onder de muur naast het kleine trapje staan flinke groepen *Hosta Sieboldiana* (hartlelie) en *Adiantum Pedatum* (hoefijzer varen). Deze planten zijn nu al meer dan honderd jaar oud. Ik heb ze steeds gescheurd en geplant. De hosta's zijn heel sterk en aan te raden voor iedereen die niet onder slakken lijdt. Ze blijven het hele seizoen mooi en als het regent sprankelen druppels water op de grote groenblauwe bladeren; een leuk contrast met het verfijnde blad en de zwarte stengels van de *Adiantum*. In een kleine tuin zijn deze planten ook goed in te passen tussen stenen of tegels.

In de grote border gebruik ik al jaren de prachtige tulp 'White Triumphator' (elegant, natuurlijk wit, lang en laatbloeiend) afgewisseld met de tulp 'Spring Green' in slingerende groepjes tussen de vergeet-mij-nietjes en andere vroege vaste planten. Ten zuiden van het hutje kun je rekenen op de gloeiend rode tulp 'Ile de France', rondom de hangende bloesems van *Exochorda Macrantha* 'The Bride'. Dit vormt een simpel contrast met omkrullende varens, witte narcissen, vaste judaspenning en damastbloem. De laatst genoemde zaait zich voortdurend uit, wat je kunt accepteren of tegenwerken.

Verderop, langs het pad, heb ik een rand van het sierlijke goud-groene gras *Hakonechloa macra* 'Aureola'. Hiertussen verrijst de wilde tulp, *Tulipa Sylvestris*, geel met een groenige streep, later iets oranje van binnen. De kleur is bijzonder en de geur is heerlijk.

Sommige combinaties kan je overal gebruiken, maar ze moeten ook passen in het

geheel. De Lage tuin is een geheel, maar het is ook maar een deel van het geheel.

De uitzichten over de tuin en het omliggende landschap zorgen ervoor dat je dat nooit vergeet.

Mary is verantwoordelijk voor het reilen en zeilen van het landgoed. Ze loopt veel met Laura het landgoed over om te leren van de enorme hoeveelheid kennis die haar moeder met haar deelt. Zo wordt ze langzaam klaargestoomd om ook de tuinen over te nemen met de loop der jaren.

Mijn grootvader W.E. Gatacre kwam in de Eerste Wereldoorlog als Engelse krijgsgevangene in Nederland terecht en ontmoette en trouwde met Alice de Stuers, mijn oma, die op de Wiersse woonde. Hij had, mede ingegeven door zijn Engelse familieachtergrond, een visie van een landschapstuin. Van ongeveer 1918 tot 1928 werkte hij aan de tuin, het park en het landgoed, en zorgde voor eenheid. Met gebruik van fontein, bruggen, banken en beelden paste hij de bestaande 18e-eeuwse elementen en de door mijn oma ontworpen rozen- en lage tuin in een groter geheel met vergezichten op het Achterhoekse landschap in.

In 1963 nam mijn vader E.V. Gatacre het beheer over en sindsdien breidde hij samen met mijn moeder Laura het werk van zijn voorgangers uit. De meeste veranderingen en aanpassingen die zij in de tuinen hebben aangebracht blijven echter onopgemerkt en dat is ook juist de bedoeling. Zij wilden geen grote veranderingen doorvoeren maar er tuinieren. In 2019 hebben mijn man Aart en ik de verantwoordelijkheid overgenomen. Mijn moeder is nauw betrokken als hoofd van de tuin en mijn zus Kate verzorgt dit jaar de

moestuin. De betrokkenheid van de familie is voor mijn man en mij van grote waarde en geeft ook veel genoegen aan het werk hier.

Naast schoonheid en plezier is ook biodiversiteit een belangrijk uitgangspunt in ons beheer. Uit de vele flora- en fauna-inventarisaties blijkt dat er hier een groot aantal zeldzame en bedreigde soorten aanwezig is. Er zijn bijvoorbeeld zo'n vijftig verschillende soorten vlinders waargenomen op het landgoed, waaronder de kleine ijsvogelvlinder, de gehakkelde aurelia, de bruine vuurvlinder, landkaartjes, dagpauwoogjes en het groot koolwitje. De meeste van deze vlinders zul je in het onbemeste hooiland achter het huis vinden.

Doordat we al heel lang twee keer in het jaar laat maaien en afvoeren is het hooiland schraal en bevat het zaden die elders in de regio zeldzaam zijn geworden. Wilde planten zoals ratelaar (*Rhinantus*), kievitsbloem (*Fritillaria*), wilde narcis (*Narcissus pseudonarcissus*) en blauwe *Camassia* vind je hier volop. Dit is ook met een klein gazonnetje mogelijk. Vorig jaar zijn we met Natuurmonumenten een project gestart om ons maaisel op weilanden buiten de grenzen van het landgoed te strooien om de biodiversiteit ook in de omgeving te verhogen. Zo raken de zaden verspreid. In het hooiland zorgen vier grote, strak geschoren taxuszulen en een recht pad van 500 meter voor de typerende contrasten van verwildering en scherpe lijnen die zo bij De Wiersse passen.

De aanhoudende droogte, het bijzondere leefgebied dat hooiland oplevert en het streven naar duurzaamheid hebben ertoe geleid dat we ook het gazon ten noorden van de rozentuin omgevormd hebben naar botanisch hooiland. Dit kan naast de verhoogde biodiversiteit ook beter tegen droogte en het ziet er natuurlijk fantastisch uit.

Op het grind voor het huis laten we planten opkomen die mooi bloeien en het goed doen op steen, zoals de toorts en teunisbloem. Grind hoeft niet altijd strak gewied te worden, juist de combinatie van scherpe randen en verwildering kan mooi zijn. Onder de toorts en teunisbloem zoeken de kinderen graag bosaardbeien. Het is wonderbaarlijk hoe planten zo kunnen gedijen

op stenen. Zelfs op de kleinste stoeprand kan nog van alles groeien.

Iedere maandag maak ik samen met mijn moeder een rondgang door de tuinen en maken we aantekeningen van wat er moet gebeuren in de komende dagen, maanden en jaren. Dat moet ook omdat wat we nu doen of niet doen grote invloed kan hebben op de toekomst. Zo denken we nu ook aan de herfst en winter, waarover ik volgende keer meer vertel.

Kate heeft de historische moestuin van de Wiersse onder haar hoede. In het Verenigd Koninkrijk zou ze nu – ware het niet door de coronacrisis – een grote tuin leiden waarvan de opbrengsten voor de betere Londense restaurants bestemd waren. Het thuisfront is blij nu samen te zijn, én plukt de (letterlijke) vruchten van haar talent.

De moestuin van de Wiersse wordt in een gemiddeld jaar zeker niet verwaarloosd, maar krijgt in een seizoen zelden de onverdeelde aandacht van één persoon. Toen ik met de eigenaar van de ommuurde tuin (die ik in Engeland aan het restaureren ben) sprak, kwamen we tot de conclusie dat we onze plannen beter konden opschorten. Ik genoot vervolgens van het idee om de moestuin thuis op mij te nemen.

Ik arriveerde in maart en ik begon meteen met zaaien. Ik zaai de meeste groenten binnenshuis - met uitzondering van wortels, pastinaak, bonen en later de kruiden. Het is wat arbeidsintensiever, maar het vermindert de zaadverspilling. De grond kan door regen en sproeien dichtslaan, wat het voor jonge planten moeilijker maakt te wortelen. Iets meer wortel geeft je veel meer plant. Daarom is het echt de moeite in het begin wat meer tijd te nemen. Daarna kun je de gezaaide planten ook goed de ruimte geven door ze op de juiste afstand uit te planten, dus het is niet nodig om kleine zaailingen uit te dunnen. Ik gebruik een 50:50 mengsel van 'zaai en stek grond' en vermiculiet, met pure vermiculiet om het geheel licht af te dekken en jonge zaailingen schoon en gezond te houden.

De vroegste aanplant werd beschermd tegen de kou met een laag fleece. Veertig siererwten die ik in november in het Verenigd Koninkrijk had gezaaid in worteltrainers, hadden geweldige wortelsystemen en een sterke vroege groei in maart. Deze werden dus geplant en produceerden medio juni elke dag een enorme bos lang gesteelde bloemen.

Ik maak graag gebruik van combinatieteelt. Zo kweekte ik 120 *Tagetes patula* 'Cinnabar' (Afrikaantjes) voor de rozentuin, waar het wordt gebruikt als een natuurlijk preventief middel tegen parasitaire nematoden. Ik gebruikte de overgebleven planten onder de leifruitbomen. Het is misschien toeval, maar sindsdien heb ik geen zwarte vlieg meer gevonden op de tuinbonen. Ik heb daarnaast groepjes van vier of vijf calendula's (goudsbloemen) verspreid, wat een goede buurplant is voor vrijwel alles, en bovendien een voedingsstoffen verzamelaar, volgens permacultuur-principes. Wortelen gingen naast eetbare alliums om wortelwortelvlies te voorkomen. We moedigen ook eenjarige aan zoals *Papaver rhoeas*, witte *Digitalis* (we trekken alle roze vingerhoedskruid uit) en korenbloemen, omdat deze er prachtig uitzien en bestuivers ten goede komen. We zien vooral veel hommels dit jaar.

Ik ben ook een beetje aan het experimenteren net buiten de moestuin: 'uitgeharde' strobalen voor het kweken van komkommers (je geeft de baal vloeibare mest en veel water gedurende twee weken en plant er dan in), een verhoogd 'no dig' (niet spitten) bed voor courgettes die nu veel fruit produceren en kleine kuilen gevuld met zwarte aarde en goed verteerde mest voor pompoenen. Ze beginnen echt te groeien en hebben een heel veld voor zichzelf.

Vijf van mijn favoriete groentesoorten

Sla: mijn beste keuze is 'Amish deer tongue'. Het heeft een geweldige smaak, geweldige textuur, geweldig uiterlijk en is ongelooflijk gemakkelijk te kweken.

Agretti: een makkelijk te kweken Italiaanse groente die een beetje naar zeekraal smaakt. Wees geduldig, want het duurt even voordat de plukgrootte is bereikt. Het is het wachten waard.

Rapen: Navettes de Nantes hebben een langer seizoen dan de veel gebruikte Purple Top Milan. Pluk ze na pingpongbalgrootte, maar vóór een tennisbalgrootte. De toppen kunnen ook worden gegeten.

Kapucijners: Ik heb Victoriaanse paarse peultjes gekregen bij een erfgoedzaadbeurs in het VK - ik denk dat het kapucijners zijn, of een variëteit daarvan. Ze produceren veel, hebben mooie bloemen en kunnen beter tegen de droogte dan de andere erwtenrassen.

Tuinbonen 'Black Russian': Deze zijn sterk en lang en lijken enorme aantallen bloemen te hebben. Als ze zo lekker smaken als ze eruit zien, worden deze een nieuwe favoriet.